

עין משפט
נר מצוה

קצה א מיי פֿיג מהל' מאלכות אסורות הלכה כ סוג לאון קמה טוש"ע י"ד סימן פג ספק ח:

קצו ב מיי פֿי"ז שס הלכה כד סמג שס טוש"ע י"ד סימן קיד סעף ח:

קצו ג מיי שס הלכה יא טוש"ע שס ספק ג [ז]:

א ד ה מיי פֿי"ז מהל' עבודת כוכבים הל' ו סמג לאון כ טוש"ע י"ד סי קמה ספק ח:

רבינו חננאל

רחבה טהורה שני ראשיה חדרן שני ראשיה כדון סטמא. ופרק רבא היבא אמרו אין לוקחין אלא מן המומחה בשוממו ואינן ניכרין להדיבר. אין שם מומחה מאי. רב הונא אמר עד שיאמר אני מלחתי וכן אורי ליה רב יהודה לאדא דיאל: ירושלמי נתן בר בא אמר קומי שמואל ר' אנא למפרש בין עוברי דגים טמאים בין עוברי דגים טהורין עוברי דגים טמאים עגולים עוברי דגים טהורין אורכין אחוי ליה אופן סליפתא מין דג שמו בלשון יון אל סלפה. אמר ליה כזה מהו. אמר ליה טמא אמר ליה לא ביש לי דאמרת על טהור טמא אלא טהר דאמרת על טמא טהור אין לוקחין מעי דגים וקריב דגים אלא על פי מומחה ואם אמר אני מלחתי נאמן ומפרש עוברי דגים טמאין ביציאתן נגמרות: ועלה שני חליות. ואמרינן פשיטא חליות הוא דאסור משום דחתיך ליה בססין ובלע ליה מן השמנניות של ססין. אבל העלין פשיטא דמותרין ופרק רבא לא נצרכא אלא למרעין שבה מהו דתימא ניחוש דלמא מערב בהו מן החליות עצמו דקמ"ל אבד דשויק ליה מינתר נתן ולא מדיבק: ודתי גלוסקא המגולגלין פי' ותיים רכים ולחין ורפיין מהו דתימא חמרא רמא בהו ואסירי קמ"ל מחמת שמנן הוא דרפו. ר' יוסי אומר השלוחין אסורין היכי דמי שלוחין כל שאחווה בידו וגרעינתה נשמטת דכולהו האי לא רפיא אלא אי יתיב בהו חמרא: ירושלמי הן סבכות הן פריפות הן רפפות הן רעלות הן אטגניות הן ספיות הן כוסות הן גומות היא מקום תחת הכוסות היא מקום תחת חתיכות הן זיתי גלוסקא הן זיתי מגולגלין. והשלוחין אסורין ר' חייא בשם ר' יוחנן אמר מין הוא הון נותנין בהן חומץ שיהו חולצין את גרעיניהן: והחובטין מן השלילה אסורין שמולפין בהן יין מן האפותין מותרין (וכן בתרומה: ת"ר החובטין מן הכבושין הבאים מן האוצר ומן האפותין ומן הספינה מותרין והמכריזין בסליה לפני תחנוני אסורין מפני שמוסף עליהן וכן יין תפוחים הבאים מן האוצר

וכי: פעם אחת חש חזק לשם חולין' מן שלפניו בתורה הוא דאסור דחיישין דלמא עוברי דגים

מ:

ה"ג **אוצר** **הפתק** **ספינה**. וזו אף וז קמני שאוצר מתקיים יותר מהפתק והפתק יותר מספינה:
הדרן עלך אין מעמידין בל הצממים. רשב"ג אומר אף בל שיש בידו בל דבר. בגמ' מפרש טעמא דר"מ משום דחייש למיעוטא וגזר שאר מקומות אטו

אוחו מקום ורבנן דלא חיישי למיעוטא לא גזרי ומשמע מהכא דרשב"ג נמי לא חייש למיעוטא ופליג אדר"מ ותימה דא"כ קשיא דרשב"ג ארשב"ג וקשיא הלכתא והלכתא דרשב"ג דהכא לא חייש למעוטא ובפרק אס לא הביא (שנת דף קלח: ושם) תנן רשב"ג אומר כל ששהה ל' יום בלדס אינו נפל הא לא ששהה כגון א' (שנסרק) או שאכלו ארי היו נפל אע"ג דרוב נשים אינן מפילות אלמא חייש למיעוט נפלין ותנן נמי פ"ג דבכורות (דף כג:.) רשב"ג אומר הלוקח בטהם מניקה מן העווד כוכבים פטורה מן הבכורה דלא מרחמא אלא אס כן ילדה משמע אצל מטעם חולבת לא דחלב אינו פוטר דחיישין למיעוט חולבות אע"פ שאינן יולדות והלכתא קיימא לן כרבנן דלא חיישי למיעוט דלמרינן פ"ק דחולין (דף יא:) ור"מ דחייש למיעוטא היכי אכל בישרא ומדלא קאמר היכי אכלינן משמע דק"ל דלא חיישין למיעוטא ואילו בבכורות ובנפל פסקינן כרשב"ג דחייש למיעוטא וי"ל דודאי רשב"ג לא חייש למיעוטא כדמשמע הכא וההיא דנפל שאני דהוא מיעוט המזוי דנפלים שכיחי ושם ודאי יש לחוש כדלמרינן (בימות דף קכא.) גבי ראוהו נופל למיס שאין להם סוף או ראוהו גוסס דלשמו אסורה אע"פ שרוב גוססין למיתה וחיישין למיעוטא מפני שהוא מיעוט המזוי וההיא דבכורות מיירי שראינוה חולבת קודם לידה דודאי הוחזקה מן המיעוט אצל ודאי בשאר ביהמות חלב פוטר וכן הלכה:
א' דנעבדין פעם אחת בשנה מאי טעמייהו דרבנן.
אז"ת דלמא בזה פליגי מר סבר דנעבדין ומר סבר אין נעבדין וי"ל דמשמע ליה דאפילו רבנן אית להו נעבדין אלא מי שיש צידו וכו' וכן פ"ה **ר' מ' נזר שאר מקומות אטו אותו מקום**. וז"ת בפירקין דלעיל (דף לד:) גבי גבינת צית אונייקי לא גזר נמי ר"מ שאר מקומות ויש לומר דאז"ת התם דבאוחו מקום נמי לא היו נשחטין לעבודת כוכבים כי אס המיעוט ואי הוה גזרינן שאר מקומות אטו אוחו מקום הוי מיעוטא דמיעוטא אצל כאן במקומו של ר"מ היו כולם עובדין כל הצלמים וה"ג גזר ר"מ על הכותים מפני דמות יונה שמנא' בזה גרים והיו כל בני המקום עובדין לה (חולין ו:.)
אנדרמי של מלכים.

פ"ה אורת שלטון המט עושין לזכרון ור"ת פי' אורת שלטון החי עושין לכבודו ורזיה לדבר מאנדרטי של נצוד ננר " ועוד דאמר במדרש אדרנינוס קיסר הלך את ר' יהושע לטייל במדינה הראהו אורת כלמים שהיו עושין לכבודו:
ובאנדרמי של מלכים שנינו. פ"ה ובהוא קאסר רבי מאיר דאגב חציבותיהו פלחי להו ומפרש נמי בעומדין על פתח מדינה דחשיבי טפי משמע אצל בשאר כלמים לא אסר רבי מאיר וקשה דהא תנן (לקמן דף מה.) מנא תבנית יד או תבנית רגל הרי אלו אסורין ולשון מנא משמע בשוק או בשדה ואפילו למאי דמוקי לה שמואל לקמן בעוממיים על צסיסן פ"ה על צימוס שלהן ששם עובדין אותם לא נהירא דלשון מנא לא משמע כן אלא שיש להם צית מושב רחב ויכולין לעמוד לצדן (ר') וניכריים שלא נשתדרו מנא' שלם ועוד קשה דהכא משמע דסתם אנדרטי של מלכים פלחי להו טפי ואדרבה צפרק כלל גדול (שנת דף עב:) משמע שאין סתמן לעבוד דקאמר אי דחוא אנדרטי וסגיד ליה אי דקגליה עליה וכו' לכך פי' רבינו מס דהכא קאי אהיתרא דרבנן וה"ק הא דשרו רבנן במתמי' היינו דוקא באנדרטי של מלכים ועומדין על פתח מדינה דצהנהו שרו רבנן דודאי לנוי עביד להו ורבי אלחנן מיישז פ"ה דודאי קאי ארבי מאיר ובשאר כלמים לא אסר וההיא דלקמן דתבנית יד ותבנית רגל מיירי בשל כפרים והנהו ודאי אסורים אפילו לרבנן דודאי למיפלחניהו עבדי להו ובכן ניחא דכי דייק (ה') לה צמילמיה ^א דרבי יוחנן הא כלמים עמאן אסורין וסתמא כרבי מאיר לא מצי למימר דסתמא כרבי מאיר מספיא דתבנית יד ורגל דההיא אחיא אפילו כרבנן כדפרישית והא דמשמע צפרק כלל גדול (שם דף עב:) דאנדרטי אין סתמן נעבד לא איירי בשל מלכים אלא בשל שולטנות והכא מיירי בשל מלכים

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

והסניא כסימי ציליס וכו'. אלמא יש לדגים עוברין:
והיכא משכחם לה כסימי קיריזי דגים כד וחד. (י) ובצני מעיים עשוין כזה ענין:
בשילפוחא. משיא"ה של דג שמליאה רוח:
אין שם מומחה מאי. כשימוחו העוברין קצעי לה:
אני מלחמים. הדגים ורזיתיי שדגים טהורין הן ומסן הוצאתי קרביים הללו:
אלו דגים. שיראה לו הדגים עמאן אצל באני מלחמים לא מהימנן דשמא לא צקי צהן:
דיילא. שמש רגיל להיות שכיר לעושה סעודה לתמן תבשילין:
לקרטין שכו. הדצוקין צעלו או שנשרו צכלי דלמא אייתי קרטין אחריני דליפסיק צכסינא ועריצ בזה:
איסשרוקי איסשריקו. ומן העלין לכלי עמאן איסשרוקי נשטמו:
דפי טובא. מגולגלין ביזתר וצלע"ז מול"ש וגרעינתם נשמטת ^א דכיון דרפי כולי האי חמרלא רמא בזה:
שליחן. שמשתלחין גרעינין מעמאנו:
קפריסין. קפלוטות מצושלין וכבושין צמכבש ומתקיימין ואין צהן משום צשלי עובדי כוכבים דנאכלים חיין ולא משום גיעול דטעם הגיעול פוגמו ולא משצימו:
מן ההפתק. מקום דרפי:
(ז) טוב' ד"ה כיטוסן שהן עזריין שם זה על זה וצלע"ז פיל"א:
קטלווא. שוק:
תרומה אין דמיה יקרים שאניה רזויה אלא לכהנים:
ומפסדו מינאי. יפקידו את כל האוצר:

הדרן עלך אין מעמידין

כל הצלמים אסורין. צהנאה:
כדור. פילוט"א. ובגמרא מפרש דהני ודאי נעבדין דמשום חשיבותא אשקולה להנך חפצי כידניהו:
גב' מנא' דרבנן. מדלא קמני וחכמים אומרים אינו נעבד אלא מי שיש צידו וכו' מכלל דסבירא להו דנעבדים:
אנדרטי. כשהמלך מת עושין לויתו צפתה השער לזכרון והתם קאסר רבי מאיר דאגב חציבותא פלחי ליה:
צעומדין על פתח מדינה שנינו. צהנהו קאסר רבי מאיר דחשיבי להו:
מי

וכן לתרומה:
מאי וכן לתרומה אמר רב ששת וכן לכהן החשוד למכור תרומה לשם חולין לפניו הוא דאסור אבל הבא מן האוצר ומן ההפתק ומן הסלולה מותר אירתותי מירתת סבר שמעי ביה רבנן ומפסדו ל' מינאי:

הדרן עלך אין מעמידין

כל הצלמים אסורין מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יאינו אסור אלא כל שיש בידו מקל או צפור או כדור רבן שמעון בן גמליאל אומר אף כל שיש בידו כל דבר:
גב' אי דנעבדין פעם אחת בשנה מאי טעמא דרבנן א"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן במקומו של ר"מ היו עובדין אותה פעם אחת בשנה ^א ור"מ ^ב דחייש למיעוטא גזר שאר מקומות אטו אותו מקום אמר רב יהודה אמר שמואל באנדרטי של מלכים שנינו ^א אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן יבועומדין על פתח מדינה שנינו אמר

ור"ת פי' אורת שלטון החי עושין לכבודו ורזיה לדבר מאנדרטי של נצוד ננר " ועוד דאמר במדרש אדרנינוס קיסר הלך את ר' יהושע לטייל במדינה הראהו אורת כלמים שהיו עושין לכבודו:
ובאנדרמי של מלכים שנינו. פ"ה ובהוא קאסר רבי מאיר דאגב חציבותיהו פלחי להו ומפרש נמי בעומדין על פתח מדינה דחשיבי טפי משמע אצל בשאר כלמים לא אסר רבי מאיר וקשה דהא תנן (לקמן דף מה.) מנא תבנית יד או תבנית רגל הרי אלו אסורין ולשון מנא משמע בשוק או בשדה ואפילו למאי דמוקי לה שמואל לקמן בעוממיים על צסיסן פ"ה על צימוס שלהן ששם עובדין אותם לא נהירא דלשון מנא לא משמע כן אלא שיש להם צית מושב רחב ויכולין לעמוד לצדן (ר') וניכריים שלא נשתדרו מנא' שלם ועוד קשה דהכא משמע דסתם אנדרטי של מלכים פלחי להו טפי ואדרבה צפרק כלל גדול (שנת דף עב:) משמע שאין סתמן לעבוד דקאמר אי דחוא אנדרטי וסגיד ליה אי דקגליה עליה וכו' לכך פי' רבינו מס דהכא קאי אהיתרא דרבנן וה"ק הא דשרו רבנן במתמי' היינו דוקא באנדרטי של מלכים ועומדין על פתח מדינה דצהנהו שרו רבנן דודאי לנוי עביד להו ורבי אלחנן מיישז פ"ה דודאי קאי ארבי מאיר ובשאר כלמים לא אסר וההיא דלקמן דתבנית יד ותבנית רגל מיירי בשל כפרים והנהו ודאי אסורים אפילו לרבנן דודאי למיפלחניהו עבדי להו ובכן ניחא דכי דייק (ה') לה צמילמיה ^א דרבי יוחנן הא כלמים עמאן אסורין וסתמא כרבי מאיר לא מצי למימר דסתמא כרבי מאיר מספיא דתבנית יד ורגל דההיא אחיא אפילו כרבנן כדפרישית והא דמשמע צפרק כלל גדול (שם דף עב:) דאנדרטי אין סתמן נעבד לא איירי בשל מלכים אלא בשל שולטנות והכא מיירי בשל מלכים

ובחכי

וכן לתרומה:
מאי וכן לתרומה אמר רב ששת וכן לכהן החשוד למכור תרומה לשם חולין' מן שלפניו בתורה הוא דאסור דחיישין דלמא עוברי דגים

מסורת הש"ם

(א) [מוספתא פ"ה ה"ו], (ב) ז"ל בסלולא קי איתא במוספתא וכן משמע צהנא"ש ע"ש דגרים פליס אצל צרי"ק אי' בסלולא ופי' הר"ן פליס], (ג) [מוספתא פ"ה ה"ו ע"ש], (ד) הא. צע"ז, (ה) [לעיל לה: ע"ז], (ו) ז"ל שנטרף], (ז) [שכתבו מוס' בשם ר"ת לעיל ג ד"ה שאל השתחוין], (ח) ז"ל דר"ל רש"א,

גליון הש"ם

גמרא ור"ם דהייש למועצא. עיין מדרש סוף חולין:

גהות הב"ח

(א) גב' לאו מרזי קא ממזלית לה תריץ הבי כן מורי קיריזי דגים:
(ב) רש"י ד"ה והכא וכו' כד וחד ובי בבני מעיס וכו' הענין:
(ג) ד"ה דרפי וכו' נשמטת ס"ד ואח"כ מ"ה מהו דתימא דכיון דרפי:
(ד) טוב' ד"ה כיטוסן שהן עזריין שם זה על זה וצלע"ז פיל"א:
קטלווא. שוק:
תרומה אין דמיה יקרים שאניה רזויה אלא לכהנים:
ומפסדו מינאי. יפקידו את כל האוצר:

גהות הגר"א

[א] גב' אמר רצב"ת. ג"צ גירסת הרמב"ם רצב"ת אמר ר' יוחנן בעומדין כי' ופליג על שמואל אצל הר"ק ורז"ש ושאר פוסקים מפרשים דלא פליגי. וכולם מפרשים דברי שיהיה אף לרבנן דלא כרשי" (עמ"ש רבינו צו"ד סי' קמ"א ס"ק ב').

לעזי רש"י

משיא"ה [וישאי"ה]. שילפוחית. מול"ש. רכים (מרוככים מרוב שרייה בשבטם). פיל"א. צוקה. פילוט"א. כדור.

מוסף רש"י

דחייש למיעוטא. צ"צ דינמות (קוט). קטן וקטנה לא חולצין ולא מייבמין, קטן עמאן מנא' סריס, קטנה שמה מנא' אילניות (לעיל לד.). ובפרק ההלכות שוחטין (חולין ו.) גבי כותים שגזר על כל כותים משום אותם שמהא דמות יונה בזה גריזים והשחמוו לה יבמות קו"ס).